

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: БӨА-2024/09/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn
Өлгий хот
2024 он

Баян-Өлгий аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга,
тэргүүлэх аудитор: Ж.Айгүл
Утас: 70422954 Цахим хаяг: aigulj@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Х.Женисбек
Утас: 70422930 Цахим хаяг: jenisbekh@audit.gov.mn
Аудитор: Б.Үүрийнтуяа
Утас: 90832211 Цахим хаяг: uuriintuya.b@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт
 2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл
 3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....
 - 3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа
 - 3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин.....
 - 3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал
 - 3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт
 4. Аудитын тайлан
 - 4.1 Ерөнхий зүйл
 - 4.2 Материаллаг байдал
 - 4.3 Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилт.....
 - 4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал
 - 4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт
 - 4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал
5. Аудитын илрүүлэлт
 6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын стандарт
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

**БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

83129 Өлгий, Баян-Өлгий аймаг
Утас/Факс: (976) 7042-2054
E-mail: bayanulgi@audit.gov.mn

САГСАЙ СУМЫН ЗАСАГ
ДАРГА К.БАУЫРЖАН ТАНАА

2024.03.18 № 341
танай _____-ны № _____-т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлантай холбоотой онцлох асуудал гараагүй.

Аудитын гол асуудал

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд анхаарал татах асуудал байхгүй байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудит, аудиторын хариуцлага, аудитын тайлангийн тухай хэрэглэгчдэд хамаатай бөгөөд санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй.

00402405

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

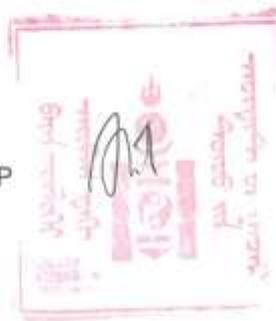
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ж.АЙГҮЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>631,631.46</u>	<u>683,152.06</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	293,725.90	365,111.29
311	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	-	-
31110	Төгрөг		
31140	Касс арилжааны банк		
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	293,725.90	365,111.29
3121	Төгрөг	293,725.90	365,111.29
31211	Төрийн сангийн харилцах	286,927.43	348,118.41
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	6,798.47	16,992.88
33	АВЛАГА	260,932.52	215,680.11
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	100.00	100.00
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	4,454.71	428.48
335	Бусад авлага	70.00	40.00
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	70.00	40.00
336	Зээлийн авлага	256,307.80	215,111.63
3361	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	256,307.80	215,111.63
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	256,307.80	215,111.63
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	49,712.05	62,360.66
351	Түүхий эд материал	12,746.17	15,435.55
35130	Эм боох материал	12,746.17	15,435.55
354	Хангамжийн материал	36,965.88	46,925.11
35410	Бичиг хэргийн материал	1,444.60	382.50
35420	Аж ахуйн материал	35,521.28	39,742.86
35440	Түлш, шатах тослох материал	-	6,799.75
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	27,261.00	40,000.00
36300	Тэжээлийн нөөц	27,261.00	40,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>4,119,963.44</u>	<u>4,376,973.09</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	4,119,963.44	4,376,973.09
392	Биет хөрөнгө	3,458,927.44	3,714,632.45
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	648,307.02	946,564.22
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(64,512.49)	(82,065.79)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	183,114.79	166,124.79
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(98,819.20)	(99,139.16)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	113,442.54	133,778.54
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(40,951.52)	(58,277.60)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	56,128.69	56,428.69
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(16,504.90)	(22,352.84)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	1,932,419.30	1,932,419.30
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(64,910.16)	(110,957.21)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	900,447.82	1,005,058.84

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(121,064.44)	(152,949.33)
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	31,830.00	-
393	Биет бус хөрөнгө	661,036.00	662,340.64
39301	Програм хангамж	2,013.40	3,436.64
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,013.40)	(2,132.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	661,036.00	661,036.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>4,751,594.90</u>	<u>5,060,125.14</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>5,870.21</u>	<u>4,666.29</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	5,870.21	4,666.29
413	Өглөг	5,870.21	4,666.29
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	-	2,036.69
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	5,870.21	2,629.60
4136	Бусад өглөг	-	-
41361	Байгууллагад төлөх өглөг		
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг		
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>4,745,724.70</u>	<u>5,055,458.85</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,120,116.88	1,120,116.88
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,120,116.88	1,120,116.88
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	1,120,116.88	1,120,116.88
512	Хуримтлагдсан үр дүн	2,226,692.35	2,536,426.51
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	8,283,121.03	2,226,692.35
51220	Тайлант үеийн үр дүн	(6,056,428.68)	309,734.16
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,398,915.46	1,398,915.46
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>4,751,594.90</u>	<u>5,060,125.14</u>

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,685,266.94	1,960,528.87
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	652,976.22	711,477.75
110	Орлогын албан татвар	424,317.51	680,820.56
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	456,133.38	720,265.28
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	418,881.32	684,277.89
110002	Үйл ажиллагааны орлого	16,258.13	10,861.41
110003	Хөрөнгийн орлого	18,286.93	24,661.98
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	2,707.00	464.00
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(31,815.87)	(39,444.72)
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(31,815.87)	(39,444.72)
113	Хөрөнгийн албан татвар	15,141.10	24,134.80
113002	Бууны албан татвар	1,110.00	1,410.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	14,031.10	22,724.80

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	213,517.60	6,522.38
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	9,143.38	2,895.15
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,563.38	1,152.05
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	7,560.00	1,357.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	20.00	386.10
1181	Газрын төлбөр	13,721.88	3,613.24
118101	Газрын төлбөр	1,325.88	3,613.24
118102	Дуудлага худалдаа	12,396.00	-
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	190,652.34	14.00
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	1,451.16	14.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	189,197.18	-
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	4.00	-
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	227,435.25	353,250.07
120	Нийтлэг татварын бус орлого	227,435.25	353,250.07
120003	Торгуулийн орлого	10,130.00	6,517.50
120004	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	24,272.54	25,468.72
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	24,272.54	25,468.72
120009	Бусад орлого	-	16,426.39
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Үндсэн хөрөнгө	189,699.14	278,647.46
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Бараа материал	3,333.57	26,190.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	804,855.48	895,801.06
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	5,475.70	41,188.65
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	15,500.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	5,475.70	25,688.65
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	758,534.50	835,950.20
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	526,374.00	588,180.60
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	232,160.50	247,769.60
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	40,845.28	18,662.21
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	40,845.28	18,662.21
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,315,085.74	1,380,793.05
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,315,085.74	1,380,793.05
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,254,012.47	1,332,524.85
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	512,000.65	510,947.01
210101	Үндсэн цалин	401,800.42	383,804.17
210102	Нэмэгдэл	57,311.66	106,618.28
210104	Урамшуулал	16,248.26	20,524.57
210105	Гэрээт ажлын хөлс	36,640.30	-
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	60,929.00	60,862.23
210201	Тэтгэврийн даатгал	41,862.45	41,613.03

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,000.95	4,721.95
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,751.32	4,272.01
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,079.73	932.33
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,234.54	9,322.92
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	326,567.42	23,210.49
210301	Гэрэл, цахилгаан	18,028.80	832.49
210302	Түлш, халаалт	308,488.63	22,378.00
210303	Цэвэр, бохир ус	50.00	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	37,031.06	49,024.54
210401	Бичиг хэрэг	2,670.20	5,274.45
210402	Тээвэр, шатахуун	32,642.76	40,848.75
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,675.10	1,729.24
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	43.00	1,172.10
2105	Нормативт зардал	43,576.62	23,135.04
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	43,273.62	23,135.04
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	303.00	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	15,327.02	582.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	-	27.00
210604	Урсгал засвар	15,327.02	555.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,074.00	2,975.40
210702	Дотоод албан томилолт	2,074.00	2,975.40
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,143.70	6,029.80
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	845.20	5,790.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	500.00	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	542.20	28.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	228.40	33.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	160.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	27.90	18.80
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	254,363.00	655,758.33
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	119,883.36	516,224.92
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	540.80	445.60
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	133,938.84	139,087.82
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	61,073.28	48,268.20
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	30,850.00	-
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	30,850.00	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	30,223.28	48,268.20
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	30,223.28	-
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	-	48,268.20
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	-
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	-
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	-	-
220001	Барилга байгууламж	-	-

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

221001	Их засвар	-	-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>370,181.20</u>	<u>579,735.82</u>
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	-	-
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	-	-
145003	Хөрөнгө оруулалтын олз	-	-
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	6,426,609.88	270,001.67
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	-	-
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал-Үндсэн хөрөнгө	6,154,346.11	270,001.67
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал-Бараа материал	272,263.77	-
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(6,426,609.88)	(270,001.67)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>(6,056,428.68)</u>	<u>309,734.16</u>

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>1,564,697.65</u>	<u>1,700,941.82</u>
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	652,976.22	711,477.75
110	Орлогын албан татвар	424,317.51	680,820.56
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	456,133.38	720,265.28
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	418,881.32	684,277.89
110002	Үйл ажиллагааны орлого	16,258.13	10,861.41
110003	Хөрөнгийн орлого	18,286.93	24,661.98
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	2,707.00	464.00
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(31,815.87)	(39,444.72)
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(31,815.87)	(39,444.72)
113	Хөрөнгийн албан татвар	15,141.10	24,134.80
113002	Бууны албан татвар	1,110.00	1,410.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	14,031.10	22,724.80
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	213,517.60	6,522.38
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	9,143.38	2,895.15
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,563.38	1,152.05
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	7,560.00	1,357.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	20.00	386.10
1181	Газрын төлбөр	13,721.88	3,613.24
118101	Газрын төлбөр	1,325.88	3,613.24
118102	Дуудлага худалдаа	12,396.00	-
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	190,652.34	14.00
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	1,451.16	14.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	189,197.18	-
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	4.00	-

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	106,865.96	93,663.02
120	Нийтлэг татварын бус орлого	106,865.96	93,663.02
120003	Торгуулийн орлого	10,130.00	6,517.50
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	96,735.96	70,719.13
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	96,735.96	70,719.13
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	-
120009	Бусад орлого	-	16,426.39
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	804,855.48	895,801.06
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	5,475.70	41,188.65
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	15,500.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	5,475.70	25,688.65
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	758,534.50	835,950.20
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	526,374.00	588,180.60
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	232,160.50	247,769.60
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	40,845.28	18,662.21
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	40,845.28	18,662.21
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	<u>1,596,059.10</u>	<u>1,242,104.76</u>
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,596,059.10	1,242,104.76
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,268,914.89	1,193,836.56
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	512,084.25	506,247.36
210101	Үндсэн цалин	397,131.24	348,242.05
210102	Нэмэгдэл	57,326.68	139,160.81
210104	Урамшуулал	18,259.94	18,844.50
210105	Гэрээт ажлын хөлс	39,366.40	-
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	60,945.40	63,490.20
210201	Тэтгэврийн даатгал	41,862.45	43,173.30
210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,000.95	5,079.20
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,751.32	4,063.40
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	932.93	1,015.90
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,397.74	10,158.40
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	326,267.42	35,663.40
210301	Гэрэл, цахилгаан	15,333.68	2,985.40
210302	Түлш, халаалт	310,933.75	32,678.00
210303	Цэвэр, бохир ус		
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	20,934.80	44,652.07
210401	Бичиг хэрэг	1,370.80	3,769.00
210402	Тээвэр, шатахуун	17,230.30	38,462.44
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,268.00	2,007.24
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	65.70	413.40
2105	Нормативт зардал	44,574.62	26,245.42
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	43,273.62	25,822.42

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,301.00	423.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	14,405.62	2,921.80
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	-	650.80
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	-	71.00
210604	Урсгал засвар	14,405.62	2,200.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,074.00	3,517.40
210702	Дотоод албан томилолт	2,074.00	3,517.40
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,583.00	38,340.85
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	651.50	37,217.95
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	362.20	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	153.40	28.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	75.00	33.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	305.00	998.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	27.90	18.80
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	8.00	45.10
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	286,045.78	472,758.07
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	285,247.98	471,638.57
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	797.80	1,119.50
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	327,144.22	48,268.20
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	295,936.11	-
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	295,936.11	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	30,223.28	48,268.20
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	30,223.28	-
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	-	48,268.20
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	984.82	-
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	984.82	-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГА АНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>(31,361.45)</u>	<u>458,837.06</u>
4	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (4)	-	-
140001	Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого		
140002	Улсын төсвөөс олгосон зээл		
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	52,679.80	387,451.67
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	52,679.80	387,451.67
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	52,679.80	387,451.67
220001	Барилга байгууламж	-	202,969.60
222001	Тоног төхөөрөмж	-	16,124.92
223001	Бусад хөрөнгө	-	50,907.15

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	52,679.80	117,450.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(52,679.80)</u>	<u>(387,451.67)</u>
	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
14	Бусад эх үүсвэр	-	-
145004	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлээс эргэж төлөгдөх		
145005	Дамжуулан зээлдүүлэх зээлээс эргэж төлөгдөх		
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	≡	≡
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	(84,041.25)	71,385.39
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	377,767.15	293,725.90
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	293,725.90	365,111.29

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	493,918.88	1,398,915.46	8,283,121.03	10,175,955.37
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				-
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	493,918.88	1,398,915.46	8,283,121.03	10,175,955.37
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт				-
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	626,198.00	-	-	626,198.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн			(6,056,428.68)	(6,056,428.68)
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,120,116.88	1,398,915.46	2,226,692.35	4,745,724.70
D01	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,120,116.88	1,398,915.46	2,226,692.35	4,745,724.70
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				-
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,120,116.88	1,398,915.46	2,226,692.35	4,745,724.70
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт				-
D08	Тайлант үеийн үр дүн			309,734.16	309,734.16
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,120,116.88	1,398,915.46	2,536,426.51	5,055,458.85

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,679,891.40	1,559,682.45
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,417,976.10	1,289,680.79
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,369,707.90	1,241,412.59
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	507,920.80	506,247.36

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210101	Үндсэн цалин	352,698.80	348,242.05
210102	Нэмэгдэл	139,219.40	139,160.81
210104	Урамшуулал	16,002.60	18,844.50
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	63,490.20	63,490.20
210201	Тэтгэврийн даатгал	43,173.30	43,173.30
210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,079.20	5,079.20
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	4,063.40	4,063.40
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,015.90	1,015.90
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	10,158.40	10,158.40
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	387,418.30	385,422.98
210301	Гэрэл, цахилгаан	27,215.60	26,075.26
210302	Түлш, халаалт	359,202.70	358,351.74
210303	Цэвэр, бохир ус	1,000.00	995.98
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	44,400.80	43,146.37
210401	Бичиг хэрэг	3,609.00	3,399.00
210402	Тээвэр, шатахуун	37,286.20	37,326.73
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,121.00	2,007.24
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	384.60	413.40
2105	Нормативт зардал	430.00	423.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	430.00	423.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	11,573.00	10,779.47
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,383.00	650.80
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	71.00	71.00
210604	Урсгал засвар	10,119.00	10,057.68
2107	Томилолт, зочны зардал	3,712.00	3,517.40
210702	Дотоод албан томилолт	3,712.00	3,517.40
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	89,749.00	38,322.05
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	87,826.70	37,217.95
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	177.90	-
210803	Даатгалын үйлчилгээ	180.60	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	399.80	28.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлигоо	85.00	33.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	998.80	998.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	11.50	-
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	68.70	45.10
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	261,013.80	190,063.76
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	259,326.10	188,944.26
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,687.70	1,119.50
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	48,268.20	48,268.20
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	48,268.20	48,268.20
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	48,268.20	48,268.20

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	261,915.30	270,001.67
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	261,915.30	270,001.67
220001	Барилга байгууламж	202,969.60	202,969.60
222001	Тоног төхөөрөмж	19,800.00	16,124.92
223001	Бусад хөрөнгө	39,145.70	50,907.15
13	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,679,891.40	1,600,411.10
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,618,671.80	1,550,115.79
132001	Орон нутгийн төсвөөс	1,370,902.20	1,302,346.19
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	247,769.60	247,769.60
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	61,219.60	50,295.31
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	61,219.60	50,295.31
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		26,733.92
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		67,462.57
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2	2
610001	Төсвийн байгууллага	2	2
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	29	29
620001	Удирдах ажилтан	11	11
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	11	11
620003	Үйлчлэх ажилтан	3	3
620004	Гэрээт ажилтан	4	4
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	29	29
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	11	11
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	5	5
650010	Гэрээт ажилтан	3	3
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	10	10

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	5,475.70	41,188.65
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	5,475.70	41,188.65
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	5,475.70	37,827.97
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	-	1,135.71
210402	Тээвэр, шатахуун		1,135.71
2107	Томилолт, зочны зардал	440.00	-
210702	Дотоод албан томилолт	440.00	
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,035.70	36,692.27
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,035.70	36,692.27
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	3,360.68
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг		3,360.68
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	5,475.70	41,188.65
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	5,475.70	41,188.65
131103	ЗГНХ, ЗДНХөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	15,500.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	5,475.70	25,688.65
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Байгууллагын үйл ажиллагааны чиглэл, зорилго, зорилтын талаар

Сагсай сумын Засаг даргын тамгын газар нь эдийн засаг, нийгмийн асуудлаар бие даан шийдвэр гаргах, төрийн бодлого, хууль тогтоомжийн биелэлтийг хэрэгжүүлэх, иргэдэд үзүүлэх засаг захиргааны болон нийгмийн үйлчилгээг зохион байгуулах, хяналт тавих чиг үүрэг бүхий байгууллага юм.

Сагсай сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2023 онд “Хөрөнгө оруулалтыг сумын хөгжилтэй уялдуулах замаар ард түмний санал санаачилгад тулгуурлан хэрэгжүүлснээр нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийг хурдасгаж, аймгийн Загвар сум болгох” зорилго дэвшүүлжээ.

Дээрх зорилтын хүрээнд доорх дэд зорилтуудыг хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

Үүнд:

- Сумын нийгэм, эдийн засгийн хөгжил, боловсрол, эрүүл мэнд, соёлын салбарын хүрэх түвшин тодорхойлох, иргэн бүр эрүүл, боловсролтой, орлоготой, амьжиргааны чадавхтай болгох.
- Байгалийн баялаг, түүхий эдэд тулгуурлан хөгжлийг бий болгох
- Ард иргэдийн үүсгэл санаачилгыг дэмжиж ажлын байр бий болгох

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Байгууллагын үйл ажиллагаа явуулж буй хууль эрх зүйн орчны талаар

Сагсай сумын Засаг дарга нь Засаг, захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжуудыг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажилласан байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна гэж үзлээ.

Аймгийн Засаг даргын дэргэдэх Санхүүгийн хяналт, аудитын алба нь тус аймгийн төсөвт байгууллагуудын санхүү, бүртгэлийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий байгууллага юм. Тайлант онд тус албанаас тайлант онд хяналт шалгалт хийгдээгүй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Сангийн сайдын 2023 оны 65 дугаар “Хөтөлбөр батлах тухай” тушаалаар аккруэл суурьт УСНББОУС-ыг нэвтрүүлэх дунд хугацааны хөтөлбөрийг баталсан байна.

Байгууллагын мөрдөж буй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн талаар

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан бэлтгэхтэй холбоотой Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиггүй байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дугаар тушаалаар баталсан “Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна..

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 5,060.1 сая төгрөгөөр буюу 6.5 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	293.7	365.1	71.4
Авлага	260.9	215.7	(45.3)
Урьдчилж гарсан зардал			-
Бараа материал	49.7	62.4	12.6
Нөөцийн бараа	27.3	40.0	12.7
Үндсэн хөрөнгө	4,120.0	4,377.0	257.0
Нийт хөрөнгө	4,751.6	5,060.1	308.5
Өр төлбөр	5.9	4.7	(1.2)

/сая төгрөгөөр/

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	4,745.7	5,055.5	309.7
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	4,751.6	5,060.1	308.5

Эх сурвалж: Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

Судалгаанаас мөнгөн хөрөнгө, авлага, бараа материал, нөөцийн бараа, үндсэн хөрөнгө, өр төлбөр, засгийн газрын хувь оролцоо дансдад өмнөх оны үзүүлэлтээс нөлөө бүхий өөрчлөлт гарсан байна.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл 293.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 84.1 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/
			Өсөлт (+), Бууралт (-)
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	-	-	-
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	293.7	365.1	71.4
Төгрөг	293.7	365.1	71.4
Төрийн сангийн харилцах	286.9	348.1	61.2
Арилжааны банк дахь харилцах	6.8	17.0	10.2
Дүн	293.7	365.1	71.4

Эх сурвалж: Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

Мөнгөн хөрөнгө данс оны эхний үлдэгдэлтэй 71.4 сая төгрөгөөр өссөн нь орон нутгийн ерөнхий орлогын данс, ОНХС, ХХС, эргэлтийн эмийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нэмэгдсэнтэй холбоотой байна. Орон нутгийн ерөнхий орлогын данс 280.7 сая төгрөгийн, ОНХС-гийн данс 5.2 сая төгрөгийн, Хоршоо хөгжүүлэх сангийн данс 62.2 сая төгрөгийн, Эргэлтийн эмийн сангийн данс 17.0 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- Мөнгөн хөрөнгө данстай холбоотой зөрчил гараагүй.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 215.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 45.3 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 3. Авлагын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/
			Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчтай холбогдсон авлага	0.1	0.1	-
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	-	-	-
Зээлийн хүүгийн авлага	4.5	0.4	(4.0)
Байгууллагаас авах авлага	-	-	-
Хувь хүмүүсээс авах авлага	0.1	0.0	(0.0)
Зээлийн авлага	256.3	215.1	(41.2)
Хувь хүмүүст олгосон зээл	256.3	215.1	(41.2)
Дүн	260.9	215.7	(45.3)

Эх сурвалж: Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Авлагын дансны үлдэгдэл өмнөх оноос 45.3 сая төгрөгөөр буурсан нь сумын Хоршоо хөгжүүлэх сангийн зээлийн авлага 41.2 сая, зээлийн хүүгийн авлага 4.0 сая, хувь хүмүүсээс авах авлага 0.1 сая төгрөгөөр тус тус буурсантай холбоотой байна. Тайлант онд ХХС-гаас зээл олгоогүй байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- Авлага данстай холбоотой зөрчил гараагүй.

3.5.3 Урьдчилгаа

Урьдчилж гарсан зардал дансанд өөрчлөлт ороогүй байна.

3.5.4 Бараа материал

Бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 62.4 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 12.6 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 5. Бараа материалын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	12.7	15.4	2.7
Эм боох материал	12.7	15.4	2.7
Хангамжийн материал	37.0	46.9	10.0
Бичиг хэргийн материал	1.4	0.4	(1.1)
Аж ахуйн материал	35.5	39.7	4.2
Түлш, шатах тослох материал	-	6.8	6.8
Бусад хангамжийн материал	-	-	-
Мал амьтад	-	-	-
Дүн	49.7	62.4	12.6

Эх сурвалж: Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

Бараа материалын данс 12.6 сая төгрөгөөр өссөн нь сумын ЗДТГ-ын аж ахуй, түлш шатах тослох материалын үлдэгдлээр нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Бараа материал данстай холбоотой зөрчил гараагүй.

3.5.5 Бусад эргэлтийн хөрөнгө:

Нөөцийн бараа оны эхэнд үлдэгдэлгүй, оны эцэст сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 12.7 сая төгрөгийн тэжээлийн нөөцийн үлдэгдэлтэй гарсан байна. Сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 40.0 сая төгрөгийн тэжээлийн нөөц бэлтгэсэн байна.

Хүснэгт 6. Бусад эргэлтийн хөрөнгийн буюу Нөөцийн бараа үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Нөөцийн бараа	27.3	40.0	12.7
Тэжээлийн нөөц	27.3	40.0	12.7
Дүн	27.3	40.0	12.7

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

3.5.6 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл цэвэр дүнгээр 4,377.0 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 257.0 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 7. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Биет хөрөнгө	3,458.9	3,714.6	255.7
Барилга, байгууламж, орон сууц	583.8	864.5	280.7
Авто-тээврийн хэрэгсэл	84.3	67.0	(17.3)
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	72.5	75.5	3.0
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	39.6	34.1	(5.5)
Зам, гүүрийн байгууламж	1,867.5	1,821.5	(46.0)
Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	-	-	-
Бусад үндсэн хөрөнгө	779.4	852.1	72.7
Дуусаагүй барилга, байгууламж	31.8	-	(31.8)
Ном	-	-	-
Биет бус хөрөнгө	661.0	662.3	1.3
Программ хангамж	-	1.3	1.3
Бусад биет бус хөрөнгө	661.0	661.0	-
Дүн	4,120.0	4,377.0	257.0

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

Үндсэн хөрөнгийн данс 257.0 сая төгрөгөөр өссөн нь ЗДТГ-ын төсвийн хөрөнгөөр худалдан авсан хөрөнгө болон аймаг, сумын ОНХС-гийн үнэ төлбөргүй хүлээн авсан хөрөнгөөр нэмэгдсэн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- ТТЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар үндсэн хөрөнгө данстай холбоотой зөрчил гараагүй.
- Сумын ЗДТГ-ын санхүүгийн тайлангаар төсвийн хөрөнгөөр худалдаж авсан 115.6 сая төгрөгийн хөрөнгийг зардлаар тайлагнаж ирүүлснийг аудитаар залруулсан.

3.5.7 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн данс оны эцэст 4.7 сая төгрөг болж, 1.2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 8. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/сая төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Өглөг	5.9	4.7	(1.2)
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	-	2.0	2.0
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	5.9	2.6	(3.2)
Бусад өглөг	-	-	-
Байгууллагад төлөх өглөг	-	-	-
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	-	-	-
Дүн	5.9	4.7	(1.2)

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Өр төлбөр данс оны эхний 3.3 сая төгрөгийн өглөгийг барагдуулж, шинээр 2.0 сая төгрөгийн ЗДТГ-ын ажиллагсадтай холбоотой өглөгтэй гарсан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- **Өглөг данстай холбоотой зөрчил гараагүй.**

3.5.10 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 1,120.1 сая төгрөг болж, тайлант оны үр дүнгийн хэмжээгээр 309.7 сая төгрөгөөр өссөн байна..

Хүснэгт 9. Засгийн газрын хувь оролцоо

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/ сая төгрөгөөр/
			Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,120.1	1,120.1	-
Хуримтлагдсан үр дүн	2,226.7	2,536.4	309.7
Өмнөх үеийн үр дүн	8,283.1	2,226.7	(6,056.4)
Тайлант үеийн үр дүн	(6,056.4)	309.7	6,366.2
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,398.9	1,398.9	-
Дүн	4,745.7	5,055.5	309.7

Эх сурвалж: *Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан*

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Сагсай сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 8 хөтөлбөрт зориулан 1,679.9 сая төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 1,418.0 сая төгрөгийг урсгал зардалд, 261.9 сая төгрөгийг хөрөнгийн зардалд зарцуулахаар батлагджээ.

Нийт зардлын 588.2 сая төгрөгийг улсын төсвийн санхүүгийн дэмжлэгээр, 782.7 сая төгрөгийг сумын орон нутгийн төсвийн орлогын санхүүжилтээр, 247.8 сая төгрөгийг Орон нутгийн хөгжлийн сангаас, 61.2 сая төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Сагсай сум нь 2023 онд гүйцэтгэлээр нийтдээ 1,600.4 сая төгрөгийн санхүүжилтийн орлого бүрдүүлснээс улсын төсвөөс 588.2 сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэг авч, сумын орон нутгийн төсвөөс 714.2 сая төгрөгийн, Орон нутгийн хөгжлийн сангаас 247.8 сая төгрөгийн санхүүжилт хүлээн авч, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 50.3 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ.

Орон нутгийн төсвийн орлогын бүрдүүлэлттэй холбоотой 41.1 сая төгрөгийн санхүүжилтийг дутуу авч, оны эцэст орон нутгийн төсвөөс авсан санхүүжилтээс 27.5 сая төгрөгийг төвлөрүүлж, үндсэн үйл ажиллагааны орлого /хоршоо хөгжүүлэх сан/ 10.9 сая төгрөгөөр тасарсан үзүүлэлттэй байна.

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,559.7 сая төгрөг буюу 92.8 хувьтай байгаа нь төвлөрүүлсэн болон дутуу авсан санхүүжилт, тасарсан орлого, эхний үлдэгдлээс зарцуулсантай холбоотой байна.

Сумын орон нутгийн төсвийн орлогын талаар:

Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 50.3 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлсэн нь Хоршоо хөгжүүлэх сангийн зээлийн эргэн төлөлтөөс орсон орлого байна.

Аймгийн ИТХ-ын 2022 оны “Орон нутгийн төсөв батлах тухай” 132 дугаар тогтоолоор Сагсай сумын 2023 оны орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөөг 520.0 сая төгрөгөөр баталж, Аймгийн ИТХ-ын хуралдааны “2022 оны төсөвт тодотгол хийх тухай” 2023 оны 192 дугаар тодотголоор 527.9 сая төгрөгөөр буюу 7.9 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж баталсан байна.

Сумын ИТХ-ын 2023 оны 72 дугаар хуралдааны тогтоолоор 2023 орлогын төлөвлөгөөг 527.9 сая төгрөгөөр хэвээр нь баталжээ.

Гүйцэтгэлээр сумын орон нутгийн төсвийн орлогод нийтдээ 768.7 сая төгрөгийн орлого оруулж, төлөвлөгөөг 201.4 сая төгрөгөөр буюу 38.1 хувиар давуулан биелүүлсэн байна. Цалин хөлс түүнтэй адилтгах орлогын татварын орлогоос ХХОАТ-ын буцаан олголтод 39.4 сая төгрөг олгосон байна.

Хүснэгт №2 Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл /сая төгрөг/

<u>Үзүүлэлт</u>	<u>Төлөвлөгөө</u>	<u>Гүйцэтгэл</u>	<u>Өсөлт/+, бууралт /-/</u>	<u>Дүнд эзлэх хувь</u>
I.Татварын орлого	520.6	711.5	190.8	136.7
II.Татварын бус орлого	7.3	17.8	10.5	245.4
Нийт дүн	527.9	729.3	201.4	138.1

Орон нутгийн орлого төлөвлөгөө давж биелэгдэхэд цалин хөлсний орлогоос 325.7 сая, хөрөнгө борлуулсны орлогоос 0.2 сая төгрөгөөр давж биелэгдэн, орлогын төлөвлөгөө өгөгдөөгүй малд ногдуулах албан татвараас 22.7 сая төгрөгийн, дуудлага худалдааны орлогоос 10.4 сая, шүүхийн шийдвэрээр иргэний торгох ял авсны орлогоос 0.9 төгрөгийн орлого оруулсан нь орон нутгийн орлого давж биелэгдэхэд голлон нөлөөлсөн байна.

Орлогын нэр төрлөөр авч үзэхэд татварын орлогоос үйл ажиллагааны орлогын албан татвар 27.4 сая, иргэдийн мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн орлогоос суутгасан албан татвар буюу хөрөнгийн орлого 9.7 сая, бууны албан татвар 1.5 сая төгрөгөөр, түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр 18.6 сая, улсын тэмдэгтийн хураамж 0.3 сая, хог хаягдлын хураамж 7.1 сая, ойн нөөцийн төлбөр 1.8 сая, газрын төлбөр 7.4 сая, хүү, торгуулийн орлого 0.7 сая төгрөгөөр тус тус тасарсан бол үл хөдлөх хөрөнгийн татвар, ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр 100 тасарсан байна.

Орон нутгийн ерөнхий орлогын 910 тоот дансанд оны эхэнд 257.0 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй ба Орон нутгийн орлогын 995 тоот дансаар 768.7 сая төгрөгийн татварын орлого оруулж, орон нутгийн төсвийн төвлөрүүлэлтийн орлогоос 30.8 сая төгрөгийн санхүүжилтийн төвлөрч, оны эцэст орон нутгийн төсвийн ерөнхий орлогын 910 тоот дансанд 280.7 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарчээ.

Хүснэгт №3 Төсвийн байгууллагуудын төсвийн гүйцэтгэлтийн талаар:

/сая төгрөг/

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Д/д	Байгууллагын нэр	Батлагдсан төсөв	Гүйцэтгэл	Хэтрэлт, хэмнэлт
1	Сумын ИТХ	119.3	113.7	-5.5
2	Сумын ЗДТГ	879.1	818.2	-61.0
3	Ерөнхий боловсролын 1-р сургууль	232.1	232.0	-0.2
4	Ерөнхий боловсролын 2-р сургууль	18.3	17.8	-0.5
5	Хүүхдийн 1-р цэцэрлэг	33.1	33.1	-
6	Хүүхдийн 2-р цэцэрлэг	17.9	17.9	-
7	Хүүхдийн 3-р цэцэрлэг	12.1	12.1	-
8	Соёлын төв	27.9	27.7	-0.1
9	Эрүүл мэндийн төв	31.3	30.0	-1.3
10	ОНХСан	247.8	247.8	-
11	СХС	61.2	50.3	-10.9
Нийт дүн		1,679.9	1,600.4	-79.5

Үүнээс сумын ИТХ-ын 5.5 сая, ЗДТГ-ын 41.1 сая төгрөгөөр төлөвлөснөөс бага гүйцэтгэлтэй гарсан нь төсвийн зарлагыг үндэслэлгүй төлөвлөсөнтэй холбоотой байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Тайлант онд ЗДТГ-ын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд засаг даргын нөөц хөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс 15.5 сая, төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлогоос 25.7 сая төгрөгийн нийтдээ 41.2 сая төгрөгийн нэмэлт санхүүжилт авч, хангамж, бараа материалын зардалд 1.1 сая, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 36.7 сая төгрөгийг хамруулан зарцуулж, оны эцэст 3.4 сая төгрөгийн орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн гүйцэтгэл, орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.4 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь 2023 онд төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлээгүй байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитыг аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Б.Үүрийнтуяа гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Х.Женисбек, дарга, тэргүүлэх аудитор Ж.Айгүл нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн тайланг 2024 оны 3 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 01/76 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 1,315.1 сая төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 19.7 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор сумын төсөв байгууллагууд Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй батлагдсан төсөвтөө багтаан үйл ажиллагаа явуулсан байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг шалгах асуудлын хүрээнд үйл ажиллагаатай хамааралтай 2 шалгуурт алдаа, зөрчил илрээгүй байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн Шилэн дансны мэдээллээс программд орсон мэдээллүүдийн хэрэгжилтийг шалгахад цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 19.4 сая төгрөгийн 3 орлогын, цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий зарлагын 218.9 сая төгрөгийн зарлагын 18 мөнгөн гүйлгээг шилэн дансанд мэдээлээгүй байна. Шилэн дансанд мэдээлсэн байдлын хэрэгжилтийн хувь 79.1% байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид завсрын аудит хийгдээгүй.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар зөвлөмж өгдөөгүй байна.

Баян-Өлгий аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлангаар сумын Засаг дарга нарт “Малын татвараас орох орлогыг үндэслэлтэй төлөвлөж, сумын ИТХ-аар батлуулж, орлогыг сумын төсвийн орлогод бүрэн төвлөрүүлж ажиллах” талаар зөвлөмж өгөгдсөн бөгөөд Сагсай сум нь малын татварын орлогыг сумын ИТХ-аар батлуулж ажиллаагүй ажиллаагүй байна.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал гараагүй байна.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 2 төсвийн байгууллага, 3 тусгай сангийн санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 1 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 1 байгууллага, 2 сангийн санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулсан.

Ерөнхий боловсролын сургууль, Хүүхдийн цэцэрлэг, Соёлын төв, Эрүүл мэндийн төвд орон нутгийн төсвөөс олгосон тогтмол зардлын санхүүжилтийг нэгтгэлд хамруулсан байна.

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудаас Засаг даргын тамгын газрын санхүүгийн тайланд “Өөрчлөлтгүй” дүгнэлт өгсөн. Сумын ИТХ, Орон нутгийн хөгжлийн сан, Сум хөгжүүлэх сан, Эргэлтийн эмийн сангийн санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулж үзсэн.

Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 218.8 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс 217.7 сая төгрөгийн залруулга хийгдэж, 1.1 сая төгрөгийн акт тогтоосон байна.

Хүснэгт №4: Төсөвт байгууллагуудын алдаа зөрчлийн нэгтгэл /сая төгрөгөөр/

д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Сагсай сумын Засаг даргын тамгын газар	2	218.8	1	217.7	1	1.1				
2	Сагсай сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Сагсай сумын ОНХСан	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Сагсай сумын Хоршоо хөгжүүлэх сан	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нийт дүн		2	218.8	1	217.7	1	1.1	-	-	-	-

Эх сурвалж: Аудитын зөрчлийн мэдээ

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн залруулга

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 20.2 сая төгрөгийн алдаа¹ илэрч 20.2 сая төгрөгийн алдаа аудитын явцад залрууллаа. Залруулсан алдаа:

- ТТЗ-ийн нэгтгэсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг сумын орон нутгийн төсвөөс олгосон санхүүжилтийг 20.2 сая төгрөгөөр илүү тайлагнаж ирүүлснийг залруулав.

Аудитаар нийт 238.3 сая төгрөгийн зөрчил² илэрч албан шаардлага өгөгдсөн.

1. Төлбөрийн акт

Акт тогтоогдоогүй.

5.2 Албан шаардлага

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлантай холбоотой тайлантай холбоотой 238.3 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч албан шаардлага, өгөгдлөө.

1.Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн Шилэн дансны мэдээллээс программд орсон мэдээллүүдийн хэрэгжилтийг шалгахад цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 19.4 сая төгрөгийн 3 орлогын, цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий зарлагын 218.9 сая төгрөгийн зарлагын 18 мөнгөн гүйлгээг шилэн дансанд мэдээлээгүй байна. Шилэн дансанд мэдээлсэн байдлын хэрэгжилтийн хувь 79.1% байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Аудитаар илэрсэн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгөө.

5.3 Зөвлөмж

Зөвлөмж өгөгдөөгүй.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Нэгтгэсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг үзүүлэлтийг үнэн зөв тайлагнаагүй	1	20,177.3					1	20,177.3				

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Сагсай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Дүн	1	20,177.3					1	20,177.3				
-----	---	----------	--	--	--	--	---	----------	--	--	--	--

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Дүн												

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Цалингийн зардлаас бусад орлогын 3, зарлагын 18 мөнгөн гүйлгээг мэдээлээгүй	1	238,327.2			1	238,327.2		
Дүн	1	238,327.2			1	238,327.2		
Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн								